

54. Tiistaina 12 päivänä syyskuuta 1995

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely

1) Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta 4.5.1992—31.12.1994 1236

Kertomus 1/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 9/1995 vp

2) Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus 1994 ... 1243

Kertomus 13/1994 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 10/1995 vp

Toinen käsittely

3) Hallituksen esitys laiksi kansanterveyskertomuksen antamisesta eduskunnalle ..

Hallituksen esitys 48/1995 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 4/1995 vp

Lähetekeskustelu

4) Hallituksen esitys laiksi tasavallan presidentin kansliasta ja laiksi valtion virkamieslain eräiden säännösten kumoamisesta 1244

Hallituksen esitys 73/1995 vp

5) Hallituksen esitys laiksi ulosottolain 3 luvun 20 §:n muuttamisesta 1244

Hallituksen esitys 74/1995 vp

6) Hallituksen esitys laiksi lintarkastuskunnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys 75/1995 vp

7) Asetus Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Ruandaa koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämisestä annetun asetuksen muuttamisesta 1245

Asetus 3/1995 vp _____

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aaltonen, Aho, Andersson J., Anttila U., Bremer, Dromberg, Helle, Huttu-Juntunen, Joenpalo, Jätteenmäki, Kallis, Karhunen, Kautto, Kiviniemi, Knaapi, Koski M., Liikkanen, Luhtanen, Löf, Norrback, Nyby, Ojala A., Ojala O., Pykäläinen, Räsänen, Sasi, Savela, Sepänen, Tiuri, Törnqvist, Veteläinen, Viinanen, Viitamies, Viljamaa ja Wahlström.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Knaapi.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Liikkanen, Nyby ja Törnqvist sekä yksityisasioi-

den vuoksi edustajat U. Anttila, Joenpalo, Knaapi, Viinanen ja Viljamaa,

tästä ja huomisesta päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat J. Andersson, Kallis, Kautto, Kiviniemi, Löf, Sasi ja Seppänen,

tämän kuun 14 päivään yksityisasioiden vuoksi edustajat Aaltonen, Savela ja Wahlström,

tämän kuun 15 päivään sairauden vuoksi ed. Viitamies ja virkatehtävien vuoksi ed. Norrback sekä

ensi lokakuun 8 päivään yksityisasioiden vuoksi ed. Jäätteenmäki.

Erikoisvaliokuntien jäsenet

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että valiokunta- paikkojen järjestelyä varten pyytävät vapautusta ed. Karhunen liikennevaliokunnan jäsenyydestä sekä valtiovarainvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan varajäsenyydestä sekä ed. Perho työasiainvaliokunnan jäsenyydestä ja sivistysvaliokunnan varajäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomuksia.

Anomuksiin suostutaan.

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että mainittujen erikoisvaliokuntien täydennysvaalit toimitetaan ensi perjantain täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaaleja varten on vaalisäännön 19 §:n mukaan jätettävä keskuskansliaan viimeistään ensi perjantaina kello 10.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta 4.5.1992—31.12.1994

Ainoa käsittely

Kertomus 1/1995 vp

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 9/1995 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelu:

Ulkoasiainministeri **H a l o n e n :** Arvoisa puhemies! Pyysin normaaliin tapaan puheenvuoron sen vuoksi, että tämä Euroopan neuvoston

Suomen valtuuskunnan kertomus koskee edellisen hallituksen aikaa, jolloin olen ollut itse mukana Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan työssä. Haluan siinä ominaisuudessa ensin näkin todeta, että mielestäni tämä on erinomaisen valaisevassa ja hyvässä muodossa tehty kertomus. Mutta tietysti ongelma on se, että tämä tulee varsin paljon jälkeenpäin. Tiedän, että tämä on poikkeuksellisista olosuhteista johtuen hieman normaalia pitempi, mutta joka tapauksessa kertomus on aina menneisyyteen suuntautuva.

Sen vuoksi mitenkään vähentämättä tämän kertomuksen merkitystä haluaisin kuitenkin nyt nykytehtävästäni lisätä sen, että mielestäni myöskin tiiviimpää yhteyttä eduskunnan ja hallituksen välillä Euroopan neuvoston toiminnasta tulisi harkita. Uskon, että tämän syksyn aikana vielä voimme yhdessä eduskunnan ja nimenomaan Euroopan neuvoston valtuuskunnan kanssa pohdiskella näitä mahdollisuuksia.

Suomen liittyessä Euroopan unioniin on ymmärrettävää, että tänä kertomuskautena tuolloisen hallituksen toiminta ei ollut kovin aktiivista Euroopan neuvoston suuntaan, vaan toiminnan painopiste oli nimenomaan parlamentin puolella. Nyt tämän hallituksen aikana olen jo ottanut osaa Euroopan neuvoston ministerivaliokunnan kokouksiin, ja mielestäni olisi erinomaisen tärkeä asia, että ministerivaliokunnan ja myöskin parlamenttiryhmän välillä voitaisiin vaihtaa mielipiteitä käsittelyssä olevista asioista.

Erittäin tärkeä tämä asia on varmasti jatkossa Euroopan neuvoston laajentuessa vielä jäljellä oleviin itäisen Euroopan maihin. Ennen kaikkea Venäjän kysymys tulee olemaan meidän kannaltamme hyvin keskeinen. Mutta myöskin jo jäseninä olevissa maissa on sellaisia tilanteita, jotka ovat jatkuneet pitkään ja joita voidaan pitää varsin vaikeina. Esimerkiksi Turkin ihmisoikeuskysymys on sen tapainen pitkään jatkunut vuoropuhelu, jossa olisi todella toivottavaa, että Euroopan unionin, Euroopan neuvoston ja myöskin Etyjin yhteiset toimenpiteet voisivat johtaa ihmisoikeustilanteen kannalta parempaan lopputulokseen mutta samalla myöskin integroida Turkia aikaisempaa enemmän Eurooppaan.

Arvoisa puhemies! Samoin mielestäni on tässä kertomuksessa varsin hyvin seurattu sitä uusien jäsenten mukaanottoa, jonka Euroopan neuvosto loi tänä toimintakautena ja joka nyt on sitten laajennettu myöskin vanhoja jäsenmaita koskevaksi sen vuoksi, että demokratisoitusprosessi ei ole mikään yksittäinen tapahtuma, mikään tentti, vaan se on prosessi, jossa vanhojen

jäsenvaltioiden pitäisi varsin kollektiivisesti ja yhteistyöhenkisesti pyrkiä auttamaan uusien jäsenmaiden mukaantuloa eurooppalaiseen arvo maailmaan. Toisaalta myös, jos vanhoissa jäsenmaissa ilmenee selviä puutteita, se pitäisi tässä perhehengessä pystyä korjaamaan.

Arvoisa puhemies! Ei tässä yhteydessä sen enempää, mutta mielestäni tämä valtuuskunnan kertomus ansaitsisi laajemman huomion kuin mitä sillä perinteisesti on ollut, ja toisaalta valtuuskunnan ja hallituksen välisiä suhteita olen omalta osaltani valmis tiivistämään.

Ed. E l o : Arvoisa rouva puhemies! Emme ole sopineet ulkoministeri Halosen kanssa mistään keskinäisen kehumisen kerhosta. Haluan kuitenkin Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan puheenjohtajana todeta tyytyväisenä, että uuden ulkoministerin aikana on saatu jo hedelmällistä yhteistyötä aikaan valtuuskunnan ja toisaalta ministeriön ja ulkoministerin kesken, joka uskottavasti ja varmasti entisestään tiivistyy.

Rouva puhemies! Ulkoasiainvaliokunta kiinnittää huomiota mietinnössään eurooppalaisten järjestöjen päällekkäisiin toimintoihin ja toteaa, että keskinäistä kilpailuakin on järjestöjen kesken olemassa. Näin varmasti on, mutta ulkoasiainvaliokunta on mielestäni hyvin realistinen todetessaan: ”Tiettyjen toimintojen päällekkäisyyttä ei voitane välttää.” Näin asia varmasti on, koska on tällaista kilpailua olemassa ja minun mielestäni se on tietyllä tavalla myös hyväksyttävää. Mielestäni on turha edes yrittää määrittellä aivan tarkasti eri järjestöjen tehtäväaloja, koska niin Euroopan neuvosto, Euroopan unioni kuin Etyj haluavat säilyttää tehtävänsä ja rajankäyntiongelmia on aina, kuten valiokunta mietinnössään toteaa.

Euroopan neuvoston ruotsalainen pääsihteeri Daniel Tarschys on esittänyt muistiossaan ministerikomitealle viime keväänä Euroopan neuvoston keskeisiksi tehtäviksi muun muassa seuraavat: demokratian ja ihmisoikeuksien turvaaminen, mukaan lukien kansallisten vähemmistöjen suojaaminen, laillisuuden edistäminen ja kulttuuriyhteistyö. Nämä ovat varmasti ne kaikkein tärkeimmät Euroopan neuvoston tehtäväalat. Omasta puolestani lisäisin mielelläni tähän ympäristökytymykset, joita tietysti myös Euroopan unionissa harrastetaan.

Mitä tulee päällekkäisyyteen Euroopan neuvoston ja Etyj:n välillä, niin ranskalaisen Euroopan neuvoston jäsenen Masseret'n raportissa Euroopan neuvoston yleisestä politiikasta tode-

taan, että Etyj:n tehtävänä on lähinnä konfliktien esto ja kriisien hallinta. Näille aloillehan Euroopan neuvosto ei edes koskaan ole yrittänyt toimintaansa ulottaa.

Masseret kuitenkin mielestäni aivan oikein toteaa, että vaalien tarkkailu olisi Euroopan neuvoston tehtävä. Nythän me tiedämme, että vaalien tarkkailussa näissä uusissa demokratioissa on suurta päällekkäisyyttä. Euroopan unioni lähettää omia tarkkailijoitaan, samoin Euroopan neuvosto ja Etyj. Minä, kuten totesin, yhden ranskalaisen Masseret'n lausuntoon siitä, että Euroopan neuvosto olisi sopiva elin, ja Euroopan neuvoston myös pitäisi koordinoita vaalien pitämistä uusissa demokratioissa.

Euroopan neuvoston todellinen valtti kansainvälisessä järjestökentässä on kuitenkin ihmisoikeussopimus ja siihen liittyvät pöytäkirjat. Nythän on moneen kertaan todettu ja Euroopan neuvosto on esittänyt siitä myös ajatuksen, että Euroopan unioni liittyisi Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimukseen ja siihen liittyviin kaikkiin pöytäkirjoihin.

Viime viikon torstain Hufvudstadsbladetissa Suomen edustaja Ingvar Melin hallitusten välistä konferenssia valmisteleavassa toimikunnassa toteaa, että tällainen ajatus on esitetty, että Euroopan unioni liittyisi Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimukseen, mutta hänen mielestään se ei välttämättä tule toteutumaan. Minä kuitenkin toivoisin, että Suomen edustajat kaikilla tasoilla työskentelisivät sen puolesta, että Euroopan unioni todella liittyisi Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimukseen ja että Euroopan unionin uudeksi jäseneksi voi tulla ainoastaan maa, joka on liittynyt Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimukseen. Minusta se olisi selvä ja hyvin määritelty kriteeri ihmisoikeuksien toteuttamiselle kaikissa Euroopan unionin tulevissa jäsenmaissa.

Euroopan neuvoston kehitys edellyttää, kuten ulkoasiainvaliokunta myös toteaa, selkeitä ja tiukkoja jäsenyysehtoja ja myös niiden tehokasta valvontaa. Kun täällä viime keväänä puhuin, totesin, että nykyinen ulkoministerimme ja entinen valtuuskunnan jäsen Tarja Halonen, sai aikaan ns. Halonen orderin. — Pikakirjoittajat olivat todenneet, että se oli Halonen oodi, joten haluan nyt korjata, että se on Halonen order eli Halosen määräys, ei ed. Halonen ole mitään laulanut siellä. — Näin ollen on ehkä syytä myös meidän suomalaisten parlamentaarikkojen antaa arvo sille, että Halonen order on Euroopan neuvostossa aikaansaatu. Se on nimittäin hyvin keskeinen tehtäväala tällä hetkellä Euroopan

neuvostossa, että Euroopan neuvostolla on selkeät ja tiukat jäsenyys ehdot ja erityisesti että niitä valvotaan.

Arvoisa puhemies! Euroopan neuvosto on kehittyvässä todelliseksi yleiseurooppalaiseksi järjestöksi tänä päivänä. Suomi oli aikanaan 23. jäsen, kun liityimme toukokuussa 1989 Euroopan neuvoston jäseneksi. Tällä hetkellä Euroopan neuvostossa on jo 36 jäsenmaata, kun Albania ja Moldova hyväksyttiin kesäkuussa. Syyskuussa hyvin suuren todennäköisyyden mukaan Ukraina, Jugoslavian entinen tasavalta Makedonia sekä Kroatia tulevat hyväksytyiksi Euroopan neuvoston uusiksi jäsenmaiksi. (Ed. Laakso: Ei Kroatia tule!) — Ed. Laaksolla saattaa olla viimeisintä informaatiota, mutta alustavassa agendassa, joka meille on lähetetty, on todettu, että myös Kroatian jäsenyyttä käsiteltäisiin.

Jäljellä ovat nyt jäsenyyttä hakeneista maista tällä hetkellä Valko-Venäjä, Bosnia Hertsegovina ja Venäjä. Venäjän jäsenhakemuksen käsittely, kuten me kaikki varmasti tiedämme, lopetettiin Tshetshenian sodan takia. Tshetshenian tilanne, kuten tiedämme aivan viime päivien uutisista, on jonkin epäseltävä, mutta joka tapauksessa tilanne on selvästi parantunut, ja tämänhetkisten tietojen mukaan Venäjän jäsenhakemuksen käsittelyn uudelleen aloittaminen tulee esille Strassburgissa viimeisellä viikolla syyskuuta. Vasta kun Venäjä liittyy Euroopan neuvoston jäseneksi, Euroopan neuvosto saa todella yleiseurooppalaisen luonteen, jota Euroopan neuvosto tavoittelee. Venäjän jäsenyys mielestäni myös lisää Euroopan neuvoston painoarvoa.

Tässä yhteydessä haluan todeta, että Suomen valtuuskunta on koko ajan tukenut Venäjän Euroopan neuvoston jäsenyyttä. Ainakin henkilökohtaisesti toivon, että jäsenyyskysymys saataisiin mahdollisimman nopeasti käsitellyksi.

Olemme myös Strassburgin istuntojen yhteydessä tavanneet Venäjän vierasvaltuuskunnan edustajia ja havainneet sen, että venäläisten edustajien kärsivällisyys on vähän loppumassa. Tähän viittaa myöskin Venäjän duuman ulkoasiainvaliokunnan jäsenen Vladimir Lukinin viime viikolla käyttämä puheenvuoro, jossa hän hyvin voimakkaasti arvostelee Euroopan neuvostoa siitä, että se käyttää kaksoisstandardeja, kun se hyväksyy jäseniä. Lukin toteaa, että Ukraina ja Makedonia ollaan kyllä hyväksymässä jäseniksi, ja hän toteaa myös, ettei esimerkiksi Ukrainalla ole perustuslakia, mutta sen sijaan Venäjää ei olla valmiita hyväksymään vaan hänen mielestään Venäjän jäsenyyshakemuksen

käsittelyä halutaan tarkoituksellisesti pidentää ja pitkittää.

Oma käsitykseni on koko ajan ollut se, että Euroopan neuvoston kannalta on parempi, että Venäjä on Euroopan neuvoston jäsen kuin että Venäjä yritetään väkisin pitää Euroopan neuvoston ulkopuolella. Tällaisiakin äänenpainoja Euroopan neuvoston parlamentaarissa yleiskokouksessa kuulee, ja siinä suhteessa uskoisin, että meillä suomalaisilla on kyllä varmasti oma tehtävämme tässä yhteydessä. Ensi viikollahan Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan edustajat matkustavat Moskovaan, jossa me tulemme saamaan varmasti aivan viimeisintä tietoa tämän hetken tilanteesta venäläisestä näkökulmasta katsottuna.

Rouva puhemies! Tämä käynti varmasti antaa meille suomalaisille Euroopan neuvoston jäsenille entistä parempia tietoja, kun me käsittelemme Venäjän jäsenyys hakemusta Strassburgissa syyskuun lopulla. Tässä yhteydessä haluan ihan vielä lopuksi todeta, että me suomalaiset olemme ehkä täällä vähän viime vuosien aikana ajatelleet sillä tavalla, että Venäjä on jotenkin omien sisäisten vaikeuksiensa takia joutumassa vähän sivuraiteille kansainvälisessä politiikassa, menettämässä suurvalta-asemansa. Kuitenkin viime päivien tapahtumat Moskovassa osoittavat sen, etteivät venäläiset suinkaan itse ole sitä mieltä, että tätä suurvalta-asemaa on menetetty, vaan Venäjä on — ja henkilökohtaisesti olen myös sitä mieltä, että Venäjä on — nimenomaan sekä poliittinen että sotilaallinen suurvalta. Meille suomalaisille Venäjän politiikka on varmasti tärkeää. Se on tärkeää tänä päivänä, se oli tärkeää menneisyydessä ja tulee olemaan tärkeä tulevaisuudessa.

Rouva puhemies! Olen edellä yrittänyt osoittaa, että Euroopan neuvoston rooli on vahvistunut Euroopassa, ja nyt esimerkiksi syyskuun yleiskokoukseen tulee Saksan liittokansleri Helmut Kohl puhumaan samoin kuin Jordanian kuningas Hussein. Joku teistä ehkä ihmettelee, minäkin takia Jordanian kuningas, mutta Euroopan neuvosto haluaa myöskin olla aktiivinen kaikessa politiikassa, joka koskee eurooppalaisia asioita.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Elo on aivan oikeassa siinä, että tietty päällekkäisyys Euroopan neuvoston, europarlamentin ja myöskin Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön välillä saattaa haitata ja että tämä päällekkäisyys on välttämä-

töntä purkaa. On kuitenkin myös toisin päin eli tietty päällekkäisyys ja toiminta samoissa asioissa saattaa edesauttaa asioiden ratkaisua.

Kun ulkoministeri Halonen viittasi Turkin ihmisoikeustilanteeseen, niin on todettava, että näiden kaikkien kolmen järjestön yhteistoiminta muun muassa Turkin lainsäädännön saattamiseksi eurooppalaisten standardien mukaiseksi on tuonut sellaisen paineen, joka myös Turkin parlamentin on ollut pakko ottaa huomioon. Kesän aikana osa niistä muutoksista, joita sekä Euroopan neuvosto, Euroopan unioni että Etyj ovat edellyttäneet, on kyetty hyväksymään Turkin parlamentissa. Eli tietyissä tapauksissa saattaa tällaisesta päällekkäisestä yhden suuntaisesta toiminnasta olla hyötyä, vaikka pääsääntöisesti tietenkin yhdyin siihen, että ei ole mitään järkeä siinä, että esimerkiksi jonkin maan ihmisoikeustilanteesta kaikki nämä kolme järjestöä tekevät erikseen raportin. Useimmissa tapauksissa tämä on todella tarpeetonta päällekkäistä toimintaa.

Vaalien tarkkailun osalta on muistettava se, että Euroopan neuvostolla on ollut oma tietty, näistä muista järjestöistä poikkeava tehtävänsä siksi, että Euroopan neuvoston vaalitarkkailijat ovat tarkkaileet vaaleja siksi, että asianomaiset maat ovat halunneet päästä Euroopan neuvoston jäseniksi. Tällaista tehtävää näillä muilla järjestöillä taas ei ole. Tässä suhteessa Euroopan neuvoston vaalitarkkailu, kuten ed. Elokin totesin, on tähdellisempää ja tärkeämpää kuin näiden muiden järjestöjen vaalitarkkailu.

Vielä lopuksi, on todella niin, että Kroatiaa aivan viime aikoina tekemiensä hyökkäysten takia ja sen takia, että Kroatia ei ole noudattanut YK:n ...

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia, ed. Laakso!

P u h u j a : ... turvallisuusneuvoston päätöstä, ei voida hyväksyä vielä syyskuussa jäseneksi.

Ed. P a s i o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn suurimmaksi osaksi siihen, mitä ed. Elo täällä sanoi myöskin päällekkäisyydestä, mihin ed. Laaksokin viittasi. Ongelmana taas saattaa olla se, että jos pyritään viimeiseen saakka välttämään päällekkäisyyttä, järjestöt kiistelevät siitä keskenään, mikä asia kulloinkin ei kuulu jollekin järjestölle, voi jäädä raportti kirjoittamatta.

Mutta varsinaisesti pyysin tämän vastauspu-

heenvuoron niitten näkökohtien vuoksi, jotka ed. Elo vaalitarkkailusta ja Euroopan neuvoston tehostetusta asemasta siinä esitti. Haluaisin täydentää asiaa sillä, että usein tyydytään siihen, että tarkkaillaan vaaleja ja sanotaan, että olivat reilut ja vapaat, mutta sitten jätetään demokraatiaprosessin vaaliminen siihen. Luulen ja olen varmakin siitä, että Euroopan neuvosto kovin hyvin soveltuisi myös siihen, että pidetään huolta ainakin parlamenttien alkuvaiheesta siitä, että parlamenteilla on todellinen mahdollisuus toimia ja että se demokratia, jonka perustat vaaleissa luotiin, saa kestäväää pohjaa tuon kansakunnan ja valtion kehityksessä.

Mitä vaalitarkkailuun yleensä tulee, olisin sitä mieltä, että voisimme edistää kehitystä, jossa vaalien tarkkailu kaikissa Euroopan neuvoston jäsenmaissa olisi tapa, myöskin Suomessa, jolloin tänne voisi tulla tarkkailemaan meidän joskus vähän omituisia vaaliprosessiamme valtuuskuntia niistä maista, joissa on vähän erilainen historiallinen tausta. Luulen, että se olisi hyödyksi niille tavoitteille, joita Euroopan neuvostolla on.

Ed. J a n s s o n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kollega Elo puhui ansiokkaassa puheenvuorossaan Euroopan neuvoston mahdollisesti suurimmista asioista tähän saakka. Ne ovat EU:n liittyminen Euroopan ihmisoikeusyleissopimukseen ja toinen sitten Venäjän federaation jäsenyys. Voin kertoa, että eilispäivänä oikeudellisen komitean kokouksessa Pariisissa, missä johdin muuten puhetta, käsiteltiin nämä kaksi asiaa. Ne tulevat täysistunnon päiväjärjestykseen täysistunnossa tämän kuun lopussa siinä mielessä, että suositellaan ministerikomitealle, että EU liitetään ihmisoikeussopimukseen. Siinä suhteessa ministerimme ministerikomiteassa on kyllä aika paljon työtä vielä odottamassa. Mutta varmasti hänkin hoitaa asiat kunnolla.

Toiseksi päätettiin myöskin suositella, että liittymisprosessia koskien Venäjän federaatiota jatketaan eli tämä freezing process poistetaan ja että liittymisprosessia jatketaan välittömästi tämän istunnon jälkeen.

Ed. K o r k e a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn niihin käsityksiin, joita täällä on lausuttu eri eurooppalaisten organisaatioitten toiminnan päällekkäisyydestä ja yhdyn myöskin siihen arvioon, että päällekkäisyyttä ei voida välttää ja jossain mielessä tällainen

päällekkäinen toiminta, niin kuin edustaja Laakso totesi, voi olla hyödyllistä.

Sen sijaan haluaisin kiinnittää huomiota siihen, että Suomen eduskunnan piirissä näihin asioihin liittyvät toiminnot vaatisivat mielestäni parempaa koordinaatiota ja yhteistyötä. Nyt käy säännön mukaan niin, että esimerkiksi ulkoasiainvaliokunta käsittelee vain esimerkiksi Euroopan neuvoston asioita Euroopan neuvoston kertomuksen yhteydessä, samoin Pohjoismaiden neuvoston asioita, Etyj:n asioita jne. Olisi varmasti hyödyllistä, jos ulkoasiainvaliokunta, jonka roolin ymmärrän koordinoivaksi tällaisissa kysymyksissä, käsittelee tärkeitä asioita myös muissa yhteyksissä niin, että esimerkiksi Euroopan neuvoston valtuuskunnan puheenjohtaja olisi kokouksessa läsnä ja käsittelee asioita.

Tällä hetkellä esimerkiksi tämä Venäjän federaation jäsenyys on eurooppalaista ulkopoliittikaa, kansainvälistä politiikkaa ja eurooppalaista yhteistyötä ajatellen eräs kaikkein keskeisimpiä alueita ja olisi hyvä, että Suomen parlamentin eri yhteyksissä lausumat kannat ja edustama politiikka olisi yhdenmukaista tai ainakin eri henkilöt ja eri elimet olisivat tietoisia siitä, mitä toisissa tehdään. Tässä suhteessa esimerkiksi tämäntapaaiset kontaktit, jotka ovat välttämättömiä ja erittäin hyödyllisiä, joita Suomen Euroopan neuvoston valtuuskunta nyt ...

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

P u h u j a : ... harjoittaa Venäjän suuntaan, olisivat muidenkin tiedossa.

Ed. M. P o h j o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn ed. Elon näkemyksiin. Haluaisin kuitenkin todeta sen, että suurimmalta osalta suomalaisilta on jäänyt huomaamatta taikka noteeraamatta Euroopan neuvoston kolmas pilari, nimittäin Euroopan neuvoston kunnallis- ja alueasiain kongressi ja sen suorittama tarkkailutyö erikoisesti alueellisissa ja kunnallisissa vaaleissa.

Euroopan neuvoston piirissä on lähdetty siitä, että demokratia on mahdollista toteuttaa vain toimivan paikallisen demokratian kautta. Tässä on Euroopan kunnalliskongressin suuri rooli.

Niin ikään Euroopan neuvostossa on nähty että jäseneksi pääseminen Euroopan neuvostoon edellyttää, että kunnallis- ja aluehallinto on Euroopan neuvoston edellyttämällä tasolla. Tämä on esimerkiksi juuri tällä hetkellä edelleen Venä-

jän yksi ongelma, mutta ilmeisesti sekin tulee lähitulevaisuudessa ratkeamaan.

Ed. P a a s i l i n n a : Arvoisa puhemies! En olisi niin kovasti huolissani näiden hyvää tarkoittavien järjestöjen päällekkäisyydestä. Vaikka joskus tuntuu, että täältäkin mennään aika usein käsilaukku viuhuen Eurooppaan vähän päällekkäisissä asioissa, niin kuitenkin eurooppalainen yhteistyö on aina monitasoista ja Eurooppa on niin monisärmäinen ilmiö, että saa siinä kolme neljäkin järjestöä olla päällä ja vielä kirkko kaikein selittäjänä niinkuin tavallisesti.

Käsitteillä olevasta asiasta haluaisin vain todeta lyhyesti sen mikä on ollut esillä, että parlamentaarinen demokratiahan se tämän järjestön päätehtävä on, ihmisoikeudet ja laillisuuden edistäminen. Itse lisäisin tähän, että se on oikeastaan tällaista Euroopan yhteisöllisyyttä kokonaisuudessaan mitä tämä järjestö tekee, sillä siihen nyt kuuluu niitä valtioita, jotka eivät näissä muissa järjestöissä esiinny. Ehkä vielä pidemmälle se on eurooppalaisen oikeudenmukaisuuden valvontaa. Jos se siihen pääsisi, niin se olisi suuri tavoite.

Ilolla panin merkille ministeri Halosen lämpimän suhteen Euroopan neuvostoon ja hänen aktiivisen toimintansa siinä myöskin ministeriaikana. Yksi huoli on kuitenkin minulla suuri.

Täällä tuotiin esille eräitä jäsenmaita, jotka ovat tulleet viime aikoina Euroopan neuvoston jäseniksi ja niitä, jotka juuri ollaan hyväksymässä. Emme me voi sanoa, että ne ovat parlamentaarisia demokratioita suinkaan kaikki. Kyllä siinä on ainakin sormien läpi katsottu, ellei talikon näiden suhteen. On totta, aivan niin kuin edustaja Elo sanoi, että Vladimir Lukin, duuman kansanedustaja, joka ei käsittääkseni kuulu ollemaan yltiövanhoillisiin, on huomauttanut, että valtio jolla ei ole perustuslakia pääsee jäseneksi, mutta ei Venäjä. Monia muitakin tällaisia piirteitä on.

Euroopan neuvostossa on alkanut eräänlainen takkuaminen Venäjän kanssa. Jotkut pelkäävät, että se on liian suuri valtio, jotta Euroopan neuvosto voisi sen mitenkään sulattaa ja ohjata siivommille käytöstavoille, niin kuin jotkut sanovat. Mutta toiset käyvät esteillä eurooppalaista politiikkaa melko pitkälle vanhoista kylmän sodan asenteista. Kun tällaisia puheenvuoroja kuulee komiteoiden kokouksissa tai itse täysistunnossa, niin miettii, minne osa Eurooppaa on meitä jälleen vetämässä. Nimitäin jos ei Venäjä tule Euroopan neuvoston jä-

seneksi, ei Euroopan neuvosto ole yleiseurooppalainen elin ja me tulemme tahtomattamme tyrkänneeksi Venäjän yhä pidemmälle Aasiaan päin. Sitten kun esimerkiksi kaksi suurta valtiota perustavat keskinäisen neuvoston, siis Venäjä ja Kiina, niin siinä on nielimistä muutamille lordeille, jotka tämän kehityksen ovat aiheuttaneet.

Venäjällä on äärimmäisen vaikea prosessi menossa eikä kukaan voi sanoa, että demokratia kasvaa niin kuin mänty suoraan. Ei demokratia sillä tavalla ole syntynyt Suomessakaan saati muualla, muttei ainakaan Venäjällä. Se edistyy aivan niin kuin lapsi kävelemään opetellessaan. Välillä se lentää nenälleen ja välillä selälleen. Mutta tässä vaiheessa sillä on onneksi ollut sellainen pää, ettei se ensimmäisenä halkea — toistaiseksi.

Mutta nyt kun Euroopan neuvosto on viivytellyt, niin on todennäköistä, että Venäjää ei ehditä hyväksyä Euroopan neuvoston jäseneksi ennen Venäjän vaaleja joulukuun 17 päivänä. Mikä ongelma tästä syntyy? Se, että vaalien jälkeen meillä saattaa olla astetta ankarampi Venäjä. Tämän hetken näkemyksien mukaan sellaiset voimat, jotka vetävät Venäjää Aasiaan ja menneeseen, ovat voittamassa Venäjällä vaalit. Voi olla, että kokeiltava sähköinen vaalijärjestelmä hieman auttaa nykyhallintoa, mutta eihän tuosta tiedä. Silloin käy niin, että Venäjä ehkä ei ole halukaskaan liittymään Euroopan neuvostoon, ja silloin se merkitsee sitä, että meillä muilla eurooppalaisilla ei ole välinettä, millä me puuttuisimme Venäjän kehitykseen. Jos Venäjä olisi Euroopan neuvoston jäsen, me voisimme vaatia monilla keinoilla siltä paljon enemmän kuin jos se on ulkopuolella, sillä jos se on ulkopuolella, meillä ei ole mitään muodollista yhteyttä Venäjän viranomaisten ja hallinnon toimintaan. Mutta jos se on jäsen, meillä on monia keinoja, aivan niin kuin Turkin tapauksessa, vaikuttaa valtion toimintaan.

Näitä keinoja Euroopan neuvoston tulee lisätä, niitähän on vasta viime aikoina alettu käyttää. Sitä varten se tarvitsee sekä organisaatiota että varoja, sillä mainitsemani oikeudenmukaisuuden toteutumisen valvonta ja auttaminen on laaja tehtävä, eikä se rajoitu tietystikään pelkästään Neuvostoliittoon tai muihin Keski- ja Itä-Euroopan maihin. Turkki on hyvä esimerkki, josta ulkoasiainministeri mainitsi. Toisin sanoen Suomen valtuuskunta, joka on ollut kiitettävän yksimielinen tässä asiassa, joutuu tämän kuun viimeisellä viikolla jälleen työskentelemään, jotta

Euroopassa nähtäisiin nyt ainakin viisi vuotta eteenpäin eikä katsottaisi taaksepäin.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Jaan ed. Paasilinnan huolen siitä eristäytymiskehityksestä, mikä on käynnissä parhaillaan silloin, kun puhumme Venäjästä ja Euroopasta. Mutta kun ed. Paasilinna painotti, en sano syylisti, mutta painotti asiaa niin, että Euroopassa on valtioita, jotka ovat lietsomassa tätä kehitystä, niin näin varmasti on. Mutta unohdamme kyllä toisen erittäin tärkeän puolen asiasta, jos unohdamme sen seikan, että kyllähän Venäjä itsekin ruokkii tätä eristäytymiskehitystä tällä hetkellä. Me nimenomaan näinä päivinä ja näinä viikkoina olemme joutuneet tekemisiin uutisoinnin kanssa, josta on selvästi luettavissa se, että Venäjällä on voimia, jotka haluavat eroon tästä eurooppalaisesta kehityksestä, jota me täällä nyt olemme pohdiskelemassa ja omalta osaltamme edesauttamassa.

Aivan samaa mieltä olen sen sijaan ed. Paasilinnan kanssa siitä, että päällekkäisyydestä ei pidä olla huolissaan. Minusta päällekkäisyyttä näissä asioissa ei voi välttää eikä pidäkään välttää. Kansainväliset suhteet ovat monimutkainen prosessi. Ne eivät kulje leveitä eivätkä kapeita raiteita pitkin, vaan ne ovat ratapihoja, joissa risteillään vähän sinne tänne. Mutta kun ne raiteet suurin piirtein kulkevat samaan suuntaan, niin lopputulos on hyvä. Parlamentaarinen demokratia on vastaus näihinkin pulmiin.

Ed. P a a s i l i n n a : Arvoisa puhemies! Se oli aivan oikea huomio. Venäjällä on voimia, mahdollisesti liiankin suuria, jotka ovat eristämässä Venäjää. Meidän kohdallamme on kysymys siitä, kumman voiman puolelle menemme. Silloin kun Stalin otti vallan Neuvosto-Venäjällä, Eurooppa teki sen virheen, että antoi Stalinin eristää Venäjän. Sen jälkeen Stalin alkoi murhauttaa omia ihmisiään, kaikkia niitä demokraatteja, jotka sinne ehkä olivat syntyneet. Tämä eristyminen jatkui, kuten tunnettua, aika pitkään ja hirvein tuloksin. Toisin sanoen meidän täytyy nähdä, että Venäjän tie voi kehittyä molempiin suuntiin, mutta meidän paikkamme on niiden joukossa, jotka eivät eristäytymistä halua, vaan haluavat kehittää Venäjällä parlamentaarista demokratiaa, joka on vasta siis kehittyneessä.

Ed. E l o : Rouva puhemies! Mitä ensinnäkin päällekkäisyyteen tulee, niin ulkoasiainvalio-

kunta toteaa mietinnössään sen, ettei päällekkäisyyttä kokonaan voida välttää. Minun mielestäni ed. Laakson esimerkki oli erinomainen. Turkki on hyvä esimerkki siitä, miten kaikkien järjestöjen yhteinen työ on vaikuttanut. Turkki on selvästi ottanut onkeensa sen, mitä erilaiset järjestöt ovat kritiikissään esittäneet. Toivomme vain, että tämä myönteinen kehitys Turkissa jatkuu.

Mitä tulee ed. Korkeaojan näkemykseen siitä, että tarvittaisiin parempaa koordinaatiota eduskunnassa, kun käsitellään eurooppalaisia asioita, varmasti näin on paikallaan. Nyt on tietysti niin, että meillä jokaisella on oma tehtävämme, ulkoasiainvaliokunnalla, Euroopan neuvostolla, suurella valiokunnalla, joka käsittelee EU-asioita, jne. Tässä yhteydessä tietysti voidaan esittää helposti hurskaita toivomuksia. Sellainen saattoi esimerkiksi viime keväänä olla, kun ed. Laakso esitti sen, että aina Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen jälkeen eduskunta käsittelee siellä olleita tärkeitä asioita. Se on hyvä toivomus, mutta meidän ajankäyttömme ja käytännön työ kuitenkin ehkä tekevät sen jos ei mahdolltomaksi niin ainakin vaikeaksi.

Mitä Venäjään tulee, ed. Paasilinna käytti mielestäni oikein hyvän puheenvuoron siitä. Nythän tietysti on vaikea tietää, kun Venäjä on selvästi demokratisoitunut, mikä on tarkoitettu omiin vaaleihin ja mikä on tarkoitettu todelliseksi poliittiseksi sisällöksi. Monet ovat tulkinneet Lukinin puheenvuoron liittyvän Venäjän duuman vaaleihin. Esimerkiksi meille suomalaisille tämä on aivan uusi tilanne. Kun Zhirinovski käy naisedustajan kimppuun, onko se todellista kimppuunkäymistä vai onko se sitä, että hän haluaa medioiden ympäri maailmaa kiinnittävän huomiota siihen, mitä hän on tämän naisedustajan kanssa tehnyt, ainakin noin julkisesti tiedotusvälineiden läsnä ollessa?

Rouva puhemies! Ihan lopuksi vielä kerran toistan sen, että me tarvitsemme vahvempaa otetta Suomessa myös Venäjän politiikassa. Meidän täytyy nyt antaa tulevaisuudessa entistä suurempi prioriteetti Venäjän-politiikalleme kaikilla ulkopoliittikan tasoilla.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Edustajien Kekkonen ja Paasilinna puheenvuoroihin haluaisin todeta, että kysymys, kenen puolella tässä kysymyksessä seisomme, on varmasti hyvin tärkeä ja ajankohtainen. Mielestäni ne, jotka ovat tukemassa sodan kansainvälistymistä Balkanilla ja eskaloimassa sotaa siellä, käsitykseni mukaan ovat jakamassa valttikortteja Venä-

jän sisäisessä pelissä niiden käsiin, jotka haluavat Venäjää eristää.

Ed. T a r k k a : Arvoisa puhemies! Venäjällä esiintyvistä eristäytymispyrkimyksistä täällä on puhuttu muutamassakin puheenvuorossa. Se on tärkeä ja hyvin oleellinen näkökohta. Sen sijaan sitä aktiivisuutta, millä meidän ulkopuolisten pitää tähän ottaa kantaa, kannattaisi harkita hyvin huolellisesti. Historiassa on esimerkkejä siitä, että kun ulkopuoliset länsimaat rupeavat sorkkiamaan Venäjän sisäisissä asioissa, se saattaa johtaa kehitystä vielä hullumpaan suuntaan kuin mihin se muuten olisi menossa.

Toinen mahdollinen lähestymistapa tähän on se, että jos Venäjä sisäisesti ja aidosti haluaa eristäytyä, minkä me sille mahdamme.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Eurooppaan on syntynyt pitkällisen rauhan ajan aiheuttamassa ikävystyneessä ilmapiirissä tietynlaisia instituutioita, joista osa on seurustelukerhoja. Sellaisia ovat Etyj ja Euroopan neuvosto. Siihen ei voi tietysti Euroopan unionia laskea, mutta sen liitännäisenä Euroopan yhteisö, joka on edelleen olemassa, Euroopan talousalue. On olemassa lukemattomia muita tällaisia instituutioita. Varmasti nämä ovat hyviäkin eikä niiden päällekkäisyys haittaa silloin, kun ne toimivat tietyn asteisina seurustelukerhoina, jotka ikävystynyttä ilmapiiriä omalla toiminnallaan Euroopassakin lieventävät.

Mutta siinä vaiheessa tällaisten instituutioiden päällekkäisyys ja haitta näkyy selvästi, jos tarvitaan jonkinlaista toimintaa. Yksi esimerkki on toiminta Jugoslaviassa Bosnian sodan yhteydessä. Kun siihen lisätään vielä Nato, joka kuuluu ilman muuta eurooppalaisiin instituutioihin, johtosuhteet, päätösvalta, toiminnalliset valmiudet sekoittuvat toistensa kanssa. Silloin ollaan sen ongelman edessä, että nämä eivät toimikaan vaan toimivat tietyllä tavalla toisiaan vastaan. Silloin kun ne ovat seurustelukerhoja, niin kuin osa niistä on, ne toimivat hienosti, leppeässä ilmapiirissä voidaan teoretisoida ja muuta, mutta kun tulee toiminnan aika, silloin päällekkäisyys on haitallista ja jopa este tehokkaalle toiminnalle. Näin se on, ed. Kekkonen. Älkää yhtään väitkö vastaan!

Ed. P a a s i l i n n a : Arvoisa puhemies! Minusta tuo oli aika isolla sudilla vedetty, jos ed. Aittoniemi sanoo, että tällainen toiminta on seurustelukerhoilua. On nimittäin sillä tavalla, että

poliisiorganisaatiolla ei ainakaan Venäjän asioihin voi ryhtyä puuttumaan. Tässä mielessä yhdynd ed. Tarkkaan hänen tarkkailija-asemassaan tässä kysymyksessä.

On monta tasoa vaikuttaa. Silloin kun Venäjä on jäsen, se on sisällä, ja silloin se ei ole sen sisäisiin asioihin puuttumista samalla tavalla kuin silloin, kun se on ulkona. Silloin se on jäsen, joka haluaa ainakin monien edustajiensa kautta toimia saman suuntaisesti, koska se tunnustaa yhteiset normit ja toimintatavat. Se luo vasta oikeuden puuttua asioihin, ensin luultavasti seurustella mutta ei ehkä niin räväkästi, kuin ed. Aittoniemi ajattelee ja tapoihin voisi kuulua, vaan toisella tavalla. Siitä seuraa sitten poliittinen ja yhteiskunnallinen yhteistoiminta ja sen valvonta ja tarkkailu.

Ed. K e m p p a i n e n : Arvoisa puhemies! Keskustelu Venäjän eristämisestä on erittäin tärkeä asia, mutta pitäisi katsoa, mikä käytännössä eristää Venäjää. Kyllähän Venäjällä ne reaktiot, joita käytetään myös sisäpoliittisiin tarkoituksiin, ovat ne, että mitä lähemmäksi blokkiraja tuodaan, sitä enemmän sillä uhataan Venäjää. Se on tulkinta, ja sillä eristetään. Nyt pitäisi Suomenkin käyttäytymisessä se muistaa. Mielestäni vähiten eristämistä on se, että ei mennä liittoutumiin. Meillä päästetään liian helposti keskustelu siihen, että me menemme Natoon, Weu:hun jne., eikä anneta arvoa sille ulkopoliittiselle perinnölle, joka meillä on olemassa ja joka on sodan jälkeen luotu, että blokien rajalla voi toimia muutenkin kuin liittymällä blokkiin.

Ed. E l o : Rouva puhemies! Ed. Kempainen on varmasti ihan oikeassa siinä, mitä hän toteaa Suomen käyttäytymisen osalta. Aika löysästi 90-luvun alkuvuosina, kun Neuvostoliitto oli romahtanut ja Venäjä oli hankalassa tilanteessa, täällä annettiin lausunto, jonka mukaan me lähemme nyt Natoon ja että kaikki on mahdollista.

Rouva puhemies! Haluan korostaa kuitenkin Suomen ulkopoliittisen johdon hyvin vastuullista asennoitumista tässä suhteessa. Me olemme koko ajan todenneet, että Suomi haluaa olla liittoutumaton maa, jolla on itsenäinen puolustus. Se on riittänyt, ed. Hannu Kempainen, meille ohjenuoraksi liittoutumiskysymyksessä. Haluan todella antaa suuren tunnustuksen ulkopoliittisen johdon tässä suhteessa ehkä viisaalle varovaisuudelle.

P u h e m i e s : Ed. Kempainen, ennen puheenvuoroanne vielä muistutan, että käsittelemme kertomusta, joten tulevaisuuteen kääntyvän keskustelun ehkei enää ole paikallaan jatkua.

Ed. K e m p p a i n e n : Arvoisa puhemies! Kertomusvuoden aikana tämä keskustelu oli myös oleellista, ja aika hoipertelevaa ulkopoliittinen keskustelu oli tässä suhteessa silloin EU:hun liittymisen aikana. Samaa hoipertelua näyttää aika ajoin esiintyvän, joten sen takia on tarkoitus tähän kiinnittää huomiota.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus 1994

Ainoa käsittely

Kertomus 13/1994 vp

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 10/1995 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys laiksi kansanterveyskertomuksen antamisesta eduskunnalle

Toinen käsittely

Hallituksen esitys 48/1995 vp

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 4/1995 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laiksi tasavallan presidentin kansliasta ja laiksi valtion virkamieslain eräiden säännösten kumoamisesta

Hallituksen esitys 73/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

5) Hallituksen esitys laiksi ulosottolain 3 luvun 20 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 74/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

6) Hallituksen esitys laiksi laintarkastuskunnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys 75/1995 vp

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Tämä on hyvin lyhyt puheenvuoro, ja tästä ei saa värikästä tekemälläkään, ei sitten millään. Kysymyksessä on nimittäin hallituksen esitys siitä, että laintarkastuskunnan tähän saakka jatkunutta kolmivuotista hyllytystä jatkettaisiin edelleen vuodella.

Laintarkastuskunta-niminen instituutio perustettiin Suomessa 50- ja 60-luvun vaihteessa. Siinä on ollut kolme jäsentä: kaksi korkeimman oikeuden oikeusneuvosta ja yksi korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Sen tarkoituksena on ollut tarkastaa valtioneuvoston, siis ministeriöiden, ainakin tärkeimmät lakiesitykset sillä tavalla, että niiden taso vastaisi eduskuntakäsittelyä ja että kaikki niissä asioissa olisi kohdallaan. Laintarkastuskunta kuitenkin hyllytettiin vuonna 92, kun Ahon hallitus antoi esityksen sen lopettamisesta. Eduskunta ja lakivaliokunta kuitenkin katsoivat, että tähän ei ole tarvetta vaan että laintarkastustoimikunnan toiminta hyllytettäi-

siin kolmeksi vuodeksi, jona aikana katsottaisiin, miten asiaa jatketaan.

Perusteena tähän oli ollut se, että laintarkastuskunnan käsiteltäväksi oli vuosittain tullut kolme-viisi hallituksen esitystä, vaikka näitä esityksiä, niin kuin tiedämme, on eduskunnassa valtioneuvoston antamina satamäärin. Miksi näin? Miksi näin vähän tuli näitä esityksiä laintarkastuskunnan siivilään? Käsitetykseni on se, että lainsäädäntötoiminta valtioneuvoston taholta on nykyisin niin nopearytmistä: Tänään annetaan hallituksen esitys ja samalla annetaan toivomus, että eduskunnan pitäisi se parissa kolmessa viikossa käsitellä. Näin ollen ei jää sitä aikaa, jolloin hallituksen esityksen pitäisi ja se voisi olla laintarkastuskunnan käsiteltävänä. Tästä se siis on johtunut, kiireestä. Hallituksen esitykset on annettu lähes kaikki vuosien varrella ohi laintarkastuskunnan.

Me olemme eduskunnassa kuitenkin huomanneet ja siitä on paljon puhuttu, että lainsäädäntöehdotusten taso ei ole kovin kaksinen. Niissä on suoranaisia virheitä. Voidaan sanoa, jos ajatellaan, minkälaisen instituution antamia ne ovat, kun ministeri on kysymyksessä, että ne ovat jopa naurettavia, niissä on naurettavia virheitä ja ne ovat sekä sanonnallisesti että sisällöllisesti usein hyvin heikkoja.

Näin ollen eduskunnan tausta vaatii ilman muuta sitä, että pitäisi olla jonkinlainen joko laintarkastuskunta tai jokin muu instituutio tai sitten ministeriöllä oma siivilänsä, josta läpi kulkevilla ehdotukset vasta tulisivat eduskuntaan, jolloin ne vastaisivat sitä tasoa, jota maan korkeimmassa päätöksentekopaikassa voidaan edellyttää.

Nyt hallitus todella esittää, että vuodella vielä jatketaan laintarkastuskunnan hyllytystä. Esityksestä ilmenee, että on asetettu toimikunta selvittelemään, jatkaako laintarkastuskunta ja missä muodossa vuoden 96 jälkeen toimintaansa vai perustetaanko ehkä tilalle jonkinlainen muu instituutio, joka vastaa siitä, että eduskuntaan ei tule ministeriöiden antamia niin huonotasoisia lakiesityksiä kuin aina silloin tällöin olemme saaneet nähdä.

Olen sitä mieltä, että näin pitää tehdä. Joko laintarkastuskunnan työ palautetaan tai sitten löydetään jokin muu toiminnallinen tapa asian hoitamiseksi. Asia tulee lakivaliokuntaan, jossa olen myös jäsenenä, ja tietysti voin näitä näkemysieni siellä esittää, mutta koska olen laintarkastuskunnan tarpeellisuudesta aikaisemminkin käyttänyt puheenvuoron, käytn sen nytkin. Jo-

takin asian yhteydessä ja sitä käsiteltäessä eduskunnan pitäisi lausua, että asiasta ja pätkähästä päästään pois ja että lainsäädäntötason tarkastus tulee asianmukaiselle tasolle.

Ed. Knaapi merkitään läsnä olevaksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

7) Asetus Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Ruandaa koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämistä annetun asetuksen muuttamisesta

Asetus 3/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna keskiviikkona kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15.04.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

